

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שלח, כ"ה סיון, מבה"ח תמוז, ה'תשל"ד

חלק א – יוצא-לאור לש"פ שלח, כ"ה סיון, מבה"ח תמוז, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שמשון בהרה"ח ר' חיים דוד ז"ל

נלבי"ע כ"ה סיון ה'תשכ"ט

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו וכלתו

הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חי' שרה

וזוגתו מרת גיטל בת לויבא מיכלא

לזכותם ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

פישר

ב

בי"ה, ט"ו טבת תש"כ
ברוקלין

מרת ... תחי

ברכה ושלוש!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבה מי"ג טבת, עם המצורף אליו,

ונעם לי לקרות בו מהטבת מצב רוחה וכו'. ויהי רצון שיוטב עוד יותר ועד לתכלית, וביחוד כמו שכתבתי לה, שאין כל יסוד למצב רוח בלתי מתאים, כיון שמיסודי אמונתנו ותורתנו חיים, אשר השם יתברך הוא המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית והוא בורא העולם והאדם, והוא עצם הטוב, ומטבע הטוב להיטיב.

ומסיימים בטוב, להודעתה מנשואי אחותה מרת ... תחי — יהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה.

בברכת מזל טוב מזל טוב

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת.
כמו שכתבתי לה, שאין כל יסוד כו': לעיל אגרת הקודמת.
תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
והוא עצם הטוב, ומטבע הטוב להיטיב: ראה לקו"ש שם. וש"נ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שלח, כ"ה סיון, מבה"ח תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ שלח, כ"ה סיון, מבה"ח תמוז ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

א' שלח, י"ט סיון, ה'תשפ"א (הי' תהא שנת פלאות אראנו),
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר ז"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה, ג' תשרי תשי"כ
ברוקלין

מרת ... תחי'

ברכה ושלוש!

בהמשך למכתבי בברכת השנה ע"ש בעלה ש"י שבטח נתקבל, מאשר הנני קבלת מכתבה מכ"ח אלול עם המצורף אליו, ונעם לי לקרות בו אודות הקישורי תנאים של אחותה מרת ... תחי', ויהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה.

בתמהון קראתי בהתחלת מכתבה, אשר לפעמים נמצאת היא במצב של פחד וכו', וכמדומה כבר כתבתי לה מאז, שאין לזה כל יסוד איזה שיהי. ולא עוד אלא שהוא היפך השכל הפשוט, לאחרי שראתה היא, וכן בעלה ש"י, חסדי השי"ת בעבר — שהי עליהם להוסיף להתחזק במדת הבטחון שלהם בבוא עולם ומנהיגו, המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, והרי הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב. ואין להאריך בדבר הפשוט,

וזכות הצדקה שהפרישה בכל בקר מימות החול, תעמוד לה ולבעלה ש"י לתוספת ברכה והצלחה בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

במ"ש אודות חוות דעת הרופא להפסיק להניק וכו' — בטח יעשה זה הרופא באופן המתאים הן בשביל האם והן בשביל הבת תחי'. וגם זה יהי בהצלחה.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה ולבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

א

מצילום האגרת.

הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב: ראה לקו"ש חכ"ד ע' 334 הערה ד"ה מספרי הח"ן. וש"נ.

בס"ד. שיחת ש"פ שלח, כ"ה סיון, מבה"ח תמוז, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. בפרשת השבוע, פרשת שלח, שבה מסופר בפרטיות ובאריכות גדולה אודות ענין המרגלים, איך שמשו רבינו שלח אותם לתור את הארץ, מה שעשו בהליכתם וחזרתם, מה הביאו עמהם, מה אמרו ומה השיבו להם וכו' — מתעוררת שאלה וסתירה גדולה שדורשת ביאור¹:

מחד גיסא — כיון שהמרגלים נבחרו ונשלחו ע"י משה רבינו בעצמו, רועה נאמן של ישראל, ש"שכינה מדברת מתוך גרונו"², ובפרט שכאן הי' לא רק ענין של דיבור, אלא מעשה בפועל, ובענין שנוגע לכללות בני"י בקשר לכניסתם לארץ — הרי בודאי הי' זה ענין רצוי שיש לו מקום בשכל כו', ובודאי שמשו רבינו השתדל ("זיך ארינגעלייגט") בענין זה שיהי כפי הראוי.

ומאידך גיסא — רואים בפועל שהתוצאה מזה היתה באופן בלתי רצוי לגמרי:

בענין זה נתמלאה הסאה של עשר הנסיונות שניסו ישראל את הקב"ה, כמ"ש³ "וינסו אותי זה עשר פעמים", ועד כדי כך, שלולי תפלת משה הי' יכול להיות ח"ו הענין ד"אכנו בדבר ואוריחנו"⁴.

ובכדי לבטל את הגזירה הוצרך משה רבינו לבקש "ועתה יגדל נא כח אדני"⁵, והיינו, שלא די בדרגת האלקות דשם אדני כפי שהוא מצד עצמו, אלא צ"ל ענין של הגדלה כו', ובזה גופא צ"ל ההגדלה ב"כח אדני" (ובפרט ע"פ המבואר בזה בלקו"ת⁶).

וגם כאשר הקב"ה נעתר לתפלת משה — אמר לו "סלחתי כדברך"⁷, כפירוש רש"י: "בשביל מה שאמרת מבלתי יכולת ה'", שזהו סיום טענת משה "ושמעו מצרים גו' ואמרו גו' מבלתי יכולת ה' וגו'"⁸, והיינו, שמשו רבינו לא הי' יכול לבטל את הגזירה מצד זכותם של בני"י עצמם, אלא הוצרך לטענה שלא יאמרו מצרים כו'!

1) ראה גם שיחת ש"פ שלח, מבה"ח
תמוז דאשתקד בתחלתה (תו"מ חע"ב ע' 253
ואילך), ובהערה 5 שם. וש"נ.
2) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1087.
3) פרשתנו יד, כב. וראה לקמן ס".
4) שם, יב.
5) שם, יז.
6) פרשתנו מ, א. וראה ד"ה ועתה יגדל
נא תשי"ט פ"ג ובהנסמן שם.
7) שם, כ.
8) שם, יג-טז.

ב. ועוד זאת:

ענינה של התורה הוא — לא לספר סיפורים, אפילו סיפורים יפים שנוגעים לכללות בניי, ועאכו"כ לא סיפור שלכאורה אינו מורה על מעלתן של ישראל, אלא התורה היא — מלשון הוראה⁹, הוראה לכל אחד מישראל בכל זמן ובכל מקום, ועד"ז בנוגע לפרשת שלח, שההוראה מודגשת בשם הפרשה (שהרי השם מורה ומגלה את תוכנו של הדבר הנקרא בשם זה): "שלח", שמזה מורה שילוח המרגלים הוא ענין חיובי ורצוי כו'.

וענין זה מודגש יותר בהפטרה:

ידוע שההפטרה היא מענין הפרשה, שהרי כל ענין ההפטרה הוא מפני שפעם אחת גזרו שמד על ישראל שלא יקראו בתורה, וקראו בנביאים מענין הפרשה .. ואח"כ כשבטלה הגזרה וחזרו לקרות בתורה, התקינו שיהא אחד קורא בנביא מענין הפרשה¹⁰.

ובנדוד¹¹, מסופר גם בהפטרה אודות שילוח מרגלים — שיהושע שלח מרגלים ליריחו [שהיתה מנעולה של ארץ ישראל]¹¹, והרי ענין המנעול הוא שעל ידו קונים את כל הבית¹², ואז הי' זה באופן הרצוי, שחזרו ואמרו "כי נתן ה' בידנו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי כנען מפנינו"¹³; וכיון שההפטרה היא מעין הפרשה, עכצ"ל שגם ענין המרגלים שבפרשתנו הוא דבר הרצוי. ולכאורה הרי זה דבר הדורש ביאור, כנ"ל.

ג. ויובן בהקדם כללות ענין הכניסה לארץ — שבשביל זה הי' שילוח המרגלים:

הכניסה לארץ היא תכלית גמר ושלימות של היציאה ממצרים, כמודגש בד' הלשונות של גאולה: "והוצאתי גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו'¹⁴", שלאח"ז נאמר¹⁵ "והבאתי אתכם אל הארץ וגו'", והיינו, שהיציאה ממצרים לא היתה כדי להשאר במדבר, "במדבר הגדול והנורא וגו'"¹⁶, אלא להכנס ולבוא "אל ארץ נושבת"¹⁷.

ויתירה מזה, שגם בנוגע למ"ת — שזהו התכלית של יצי"מ, כמ"ש¹⁸ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"

חודרים בו ("דאָס דערנעמט אים"), ומתפעל מהם, ועד שבורח כו' (משא"כ כשאומרים דברים אחרים כו').

ואף שלכאורה אינו מובן מדוע מתפעל הגוי מזה, בה בשעה שביכלתו להשיב שכך נאמר בתורתכם, ואין זה מחייב אותי כו' — הרי רואים שכן היא המציאות בפועל, שכאשר יהודי אומר שכך כתוב בתורה, ואומר זאת באמת, הרי זה מתקבל אצל הגוי ופועל עליו כו'.

כ. והוראה זו שנאמרה בתורה שהיא נצחית בכל הזמנים — מודגשת ביתר שאת ויתר עוז בבוא יום כ"ה סיון בכל שנה, כיון ש"הימים האלה נזכרים ונעשים"¹⁵⁵.

ובפרט בקביעות שנה זו שכ"ה סיון חל ביום הש"ק — ש"מיני מתברכין כולהו יומין"¹⁵⁶, ושבת מברכים חודש תמוז, שממנו נמשכת ברכה על כל ימי החודש — שאז נקל יותר להמשיך כל ענינים אלו באופן ש"כל מלאכתך עשוי"¹⁵⁷, ומתוך תענוג, כמ"ש¹⁵⁸ "וקראת לשבת עונג"⁸⁷.

* * *

כא. מאמר (כעין שיחה) ד"ה שלח לך אנשים וגו'.

* * *

9) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

10) שו"ע אדה"ז או"ח רטרפ"ד. וש"נ.

11) ראה תנחומא בהעלותך יו"ד. במדב"ר

פט"ו, טו. ועוד.

12) ראה רמ"א חו"מ סוסר"א, ובנ"כ שם.

13) שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ח ס"א. וראה גם

תו"מ חס"ט ע' 18. וש"נ.

13) יהושע ב, כד.

14) וארא ו, ו"ז.

15) שם, ח.

16) עקב ח, טו.

17) בשלח טז, לה.

18) שמות ג, יב ובפרש"י.

155) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון

שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)

פכ"ט.

156) זח"ב סג, ב. פח, א.

157) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו

סכ"א. וש"נ.

158) ישע"י נח, יג.

שישמעאל בן אברהם, ונחלוק עמכם. השיב להם גביהא בן פסיסא, כתוב בתורה¹⁴⁶ ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות, וכתוב בתורה¹⁴⁷ ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. ברחו להם.

כנעניים אמרו, ארץ כנען שלנו היא, שכן כתוב בתורה¹⁴⁸ ארץ כנען לגבולותי. אמר להם גביהא בן פסיסא, וכי יש גזר דין שמקצתו בטל ומקצתו קיים, הרי כתוב בתורה¹⁴⁹ ויאמר ארור כנען עבד עבדים וגו', עבד שקנה נכסים, עבד למי ונכסים למי וכו'. אמר להם אלכסנדרוס, תשובה נצחת השיב אתכם, אם אתם מחזירין תשובה הרי מוטב, ואם לאו הרי אתם לו לעבדים. אמרו תן לנו זמן שלשה ימים, הלכו ולא מצאו תשובה, מיד הניחו בתייהם כשהיו מלאים שדותיהם כשהם זרועות כרמיהם כשהם נטועות [ולהעיר, שפרט זה נאמר רק בנוגע לכנעניים, בגלל שביחס אליהם ישנה הטענה ש"מה שקנה עבד קנה רבו"¹⁵⁰], הלכו וברחו להם וכו'.

באו המצריים ואמרו, מתורתם אנו מביאין עליהם ראי', שנאמר¹⁵¹ ושאלה אשה משכנתה, ששים רבוא אנשים יצאו מאצלנו כולם טעונין כסף וזהב, שכן כתוב בתורתם¹⁵² וינצלו את מצרים, יתנו לנו כספינו וזהבינו. אמר להם גביהא בן פסיסא, כלום אתם מביאין ראי' אלא מן התורה, כתוב בתורה¹⁵³ ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, ששים רבוא היו אבותינו, והעבידום בחומר ובלבנים ובכל עבודה¹⁵⁴ חנם בלא שכר, ראו כמה שוה פעולתנו, לכל יום ויום סלע לכל אחד ואחד ביום, ישבו פלוסופים וחשבו, ולא הגיע למאת שנה עד שהיתה מצרים שלהם, והלכו משם בבושת פנים".

יט. ומובן שאין צורך לבאר הנמשל מזה בנוגע לזמננו זה, ובאמת לא שייך לומר על זה "נמשל", כיון שזהו אותו מאורע שחוזר ונשנה עתה.

ומזה יש ללמוד הוראה כיצד צריכים להתנהג ביחס לטענות של אומות העולם בנוגע לארץ ישראל כו', שצריך לטעון ולומר, שענינים אלו שייכים לבנ"י — לא בגלל שכך אמר "קיסניג'ר" או "מאָרקס" וכיו"ב, או בגלל שלבנ"י יש כך וכך כלי נשק וכו', אלא בגלל שכך נאמר בתורה! וכשאומרים לגוי שכך נאמר בתורה — הנה דוקא דברים אלו

— נאמר¹⁹ "וזאת המצוה וגו' לעשות בארץ גו'", היינו, ששלימות ענין קיום המצוות הוא בארץ ישראל דוקא (נוסף לכך שיש כו"כ מצוות שנתחייבו בהם רק משנכנסו לארץ).

ועד"ז בנוגע ללימוד התורה — דכיון ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"²⁰, הרי מובן, ששלימות ענין התלמוד תלוי בשלימות ענין המעשה, וכיון ששלימות ענין המעשה (קיום המצוות) הוא בארץ ישראל דוקא, הנה גם שלימות ענין התלמוד (לימוד התורה) הוא בארץ ישראל דוקא.

ובפרט ע"פ המבואר בהמשך תרס"ו²¹ ששלימות ענין ההבנה וההשגה בתורה לכיון לאמיתתה של תורה הוא דוקא כאשר הלימוד הוא (לא רק לפולא בעלמא, אלא) לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא²² באופן שנוגע להלכה למעשה בפועל, שכן, בידעו שע"פ הפס"ד שלו תהי' ההנהגה במעשה בפועל, הנה בידעו גודל האחריות שבדבר, ה"ה מתעורר להכניס את עצמו ("אָרייניגן זיך") להתעמק ולהתייגע בענין באופן אחר לגמרי ("גאָר אַנדערש"), ולבוא לנקודת האמת, ועד לאמת לאמתו, כפי הרצון העליון.

וזהו גם ביאור ענין ההסתמכות על פס"ד של רב להתנהג כן בפועל — דלכאורה, הן אמת שנאמר²³ "ובאת אל הכהנים גו' השופט אשר יהי' בימים ההם", אבל אעפ"כ, הרי התורה היא "תורת אמת", ואילו הרב הוא רק בשר ודם, ומניין הוודאות שהפס"ד שלו מכוון לאמיתתה של תורה? אך הענין הוא — שכיון שזהו ענין שנוגע למעשה בפועל, יש בזה סייעתא דשמיא ש"לא יאונה לצדיק כל און"²⁴, כולל גם מי שרוצה להיות צדיק ולפסוק ע"פ תורת אמת [מבלי להתחשב במציאות ובישות שלו, ולכן הוא מוכן לחזור בו ממה שאמר לפני יום או לפני חצי שעה, ובלבד שיפסוק דין אמת], שאז הנה "במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא"²⁵, ו"רצון יראיו יעשה"²⁶ — שהפס"ד שלו יהי' מכוון לרצון העליון.

וכידוע הסיפור²⁷ אודות הנודע ביהודה בכואו לכהן ברבנות בפראָג: בהיותה "עיר מלאה חכמים וסופרים"²⁸, הנה למרות גדלותו כו', היו שם כאלו שחשבו שהם גדולים ממנו כו', וכדי לקנתרו בהלכה, הביאו לפניו כו"כ

(19) ואתחנן ו, א. וראה רמב"ן שם לעיל ה,

כח. ד, ה. בהקדמתו לספר דברים. אחרי יח, כה.

(20) קידושין מ, ב. וש"נ.

(21) ע' שצ [תקטן] ואילך.

(22) יומא כו, א.

(23) פ' שופטים יז, ט.

(24) משלי יב, כא.

(25) ראה כש"ט בהוספות סמ"ח. וש"נ.

(26) תהלים קמה, יט.

(27) ראה ספר "מופת הדור" (פיעטרקוב,

תרצ"ד) ע' כד ואילך.

(28) ע"פ לשון חז"ל — אבות פ"ו מ"ט.

(151) שמות ג, כב.

(152) בא יב, לו.

(153) שם, מ.

(154) שמות א, יד.

(146) חיי שרה כה, ו.

(147) שם, ה.

(148) מסעי לר, ב.

(149) נח ט, כה.

(150) פסחים פח, ב. וש"נ.

שאלות, ועל כל השאלות השיב כדבעי, מלבד שאלה אחת שנכשל בה. וכששאלו אותו: היתכן?! השיב, שבודאי לא היתה זו שאלה שנוגעת למעשה בפועל (כמו שאר השאלות שעליהם השיב כדבעי), ולכן לא היתה בזה סייעתא דשמיא לכיון אל האמת, כך, שהמענה שלו נשאר רק מענה של בשר ודם, שאינו אלא עד כמה שיד שכלו מגעת, ובמילא יכול גם לטעות כו'. ומכל זה מובן גודל מעלת המעשה בפועל, שדוקא עי"ז נעשית הגדלות של התלמוד; וזהו מה שנפעל בכניסה לארץ, שאז נעשה קיום המצוות — ובמילא גם לימוד התורה — בשלימות.

ד. וענין זה קשור גם עם המדובר לאחרונה אודות ענין ה"מבצעים" — שזהו הענין שהזמן גרמא, ולכן יש צורך לחזור ולעורר על זה עוד פעם ועוד פעם, "אפילו מאה פעמים"²⁹ — וככל הענינים צריך למצוא גם בענין זה קשר ושייכות עם פרשת השבוע, ע"פ פתגם רבינו הזקן³⁰ שצריך לחיות עם הזמן:

תיבת "מבצע" — שרשה "בצע" — היא מלשון "בצע אמרתו"³¹ (אלא שכאן הוא לטוב כו'), שפירושו³² כליון וגמר הדבר בפועל, היינו, שהענין שהי' תחילה באמירה, בא במעשה בפועל, שזהו גמר ותכלית הדבר, שהרי ה"מעשה הוא העיקר"³³, ובשביל זה היתה ירידת הנשמה למטה כו'.

וזהו כללות ענין המבצעים — שכולם ענינים של מעשה בפועל. ובהקדמה — בנוגע למבצע תורה, שלכאורה אין זה ענין של מעשה, אלא ענין של לימוד:

מזה גופא שאומרים "המעשה הוא העיקר", מובן, שמלבד ענין המעשה ישנם עוד ענינים, כי, אילו הי' רק ענין המעשה בלבד, לא הי' שייך לומר שהוא העיקר, ועכצ"ל שמלבד המעשה יש עוד ענינים חשובים.

ולכל לראש — הרי זה ענין הלימוד, שיש לו חשיבות בפני עצמו, ועד כדי כך, ש"כל העוסק בתורת כו' כאילו הקריב כו"³⁴, אלא שמ"מ לא די בכך, וצריך להיות לימוד שמביא לידי מעשה בפועל, שהוא העיקר.

[ולכן מצינו בנוגע לענינים שבזמן הזה הם בשלימותם גם כשאינם יכולים להיות במעשה בפועל, שכשיבנה ביהמ"ק יצטרך להיות גם ענין

וסייעתן שעסקו בהן¹⁴⁰, או לא; אבל לאחרי שמאיזו סיבה שתהי' עסקו בלימוד חכמות אלו, הנה כיון ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה"¹⁴¹, עליהם לנצל זאת לקדושה, באופן שעיי"ז יהי' "יתרון האור מן החושך"¹⁴²; וענין זה גופא שינצלו זאת לקדושה, יהי' התיקון על התעסקותם בענינים אלו].

ועפ"ז מובן גם בנוגע להמדובר אודות הפעולה על הזולת, שמצד עצמו לבו תמים עם ד' ותורתו, אלא שצריך רק להסיר הדבר המכסה כו' — שהן אמת שהקב"ה יכול בעצמו להסיר את הכיסוי, ללא צורך בכך שפלוגי יתעסק וישתדל לעורר את הזולת, אבל אעפ"כ, רצונו של הקב"ה שענין זה יהי' בדרך הטבע דוקא, שלכן צריך כל אחד להשתדל בנוגע לפעולה על הזולת כו'⁸⁷.

* * *

יח. ישנו ענין נוסף הקשור עם קביעות שנה זו, ששבת מברכים חודש תמוז חל ביום כ"ה סיון.

וכרגיל שמחפשים למצוא ענינו המיוחד של היום — (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת-שחוק): עזר הקב"ה שישנו ספר הנקרא "דבר יום ביומו", שמלקט מתנ"ך ומדרשי חז"ל פרטי המאורעות שאירעו בכל יום מימות השנה, ושם מובא ממגילת תענית (שנכתבה זמן רב לפני הגמרא) בנוגע לכ"ה סיון.

וז"ל (בפרק דחודש סיון¹⁴³):

"בעשרים וחמשה בי' (לומר דיום טוב הוא .. משום נס זה) איתנטלו דימסנאי (עוררין בעלי חמס שהיו רוצים ליטול חלק) מיהודה ומירושלים.

כשבאו בני ישמעאל לעורר על ישראל (לפני אלכסנדרוס מוקדון) .. ובאו עמהם .. כנעניים ומצריים, אמרו, מי ילך וידון עמהם, אמר להם גביהא בן פסיסא .. לחכמים, אני אלך ואדון עמהם .. אם ינצחוני, אמרו להם, הדיוט¹⁴⁴ שבנו נצחתם.

אמרו ישמעאלים, כתוב בתורה¹⁴⁵ ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת, ואנו מזרעו של אברהם,

(140) ראה תניא ספ"ח. (141) שבת עז, ב. (142) קהלת ב, יג. (143) פ"ג (וראה סנהדרין צא, א ובפרש"י). (144) כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר בבת-שחוק, שאין הכוונה ל"הדיוט" (סתם) שבימינו, אלא ל"הדיוט" של מגילת תענית! ... (145) לך לך טו, יח.

(29) לשון חז"ל — ב"מ לא, א. (30) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק). (31) "היום יום" ב חשוון). (32) ראה פרש"י וראב"ע. (33) אבות פ"א מ"ז. (34) מנחות בסופה. ועוד. (31) איכה ב, יז.

ש"ברכת ה' היא תעשיר" 133, שלכן אמרו חז"ל 134 "יתפלל למי שהעושר והנכסים שלו", ועד כדי כך, שקודם התפלה אסור להתעסק בעניני המסחר וכו' 135, אבל אעפ"כ, רצונו של הקב"ה שתהי' גם ההתעסקות "בכל אשר תעשה" בדרך הטבע דוקא — שזהו פסוק בחומש שלומדים גם עם בן חמש למקרא, ובדאי לא יאמרו לו ענין שאינו אמיתי ח"ו, כיון שכן הוא האמת, שרצונו של הקב"ה שתהי' גם עשי' בדרך הטבע דוקא.

וכן הוא גם הסדר בלימוד התורה — שאע"פ שהתורה ניתנת מלמעלה, וכדיוק הלשון "מתן תורה", באופן של מתנה שניתנת מלמעלה, מ"מ, צ"ל גם ענין היגיעה בתורה בכח עצמו דוקא, ועל זה אמרו חז"ל 136 "התקן עצמך ללמוד תורה כו'", ועד שאמרו "לא יגעת ומצאת אל תאמין" 137, היינו, שענין עיקרי בתורה הו"ע היגיעה בכח עצמו דוקא.

וכידוע גם הסיפור 138 שרבינו הזקן רצה ליתן לצמח צדק ענינים בתורה באופן של מתנה, והצ"צ סירב לקבלם, באמרו, שרוצה להשיג ענינים אלו ביגיעת עצמו (אלא שאח"כ התחרט על זה, כיון שהגיע למסקנא שככל שיקבל יותר במתנה, יוכל אח"כ להתייגע בזה עוד יותר עד אין סוף) — שמזה רואים גודל מעלת היגיעה בתורה, ולכן מספרים לנו סיפור זה, כדי שעכ"פ שמץ מזה יהי' גם אצלנו.

יז. וזהו כללות ענין שילוח המרגלים לתור את הארץ, ובזה גופא — לא רק ציווי כללי לתור את הארץ, אלא באופן מפורט, "עלו זה בנגב ועליתם את ההר וגו'" 139, שזהו כמו "מפה" שבה מצויין היכן יש הר והיכן יש בקעה וכו', שדוקא באופן כזה יכולים להתכונן לכניסה לארץ וכיבוש הארץ בדרך הטבע.

וכללות הענין בזה — שיש לפעול בעניני הטבע גופא באופן שמנצלים אותם לקדושה.

וזהו גם המענה לאלו שלמדו ורכשו ידיעות בעניני חכמות הטבע, ושואלים האם עליהם לעזוב ענינים אלו לגמרי, או להשתמש בהם לעניני פרנסה כו' — הנה: אם היו שואלים מלכתחילה אם לעסוק בלימוד חכמות הטבע, אזי יש לעיין ולדון אם הם בסוג של אלו שיוודעים להשתמש בענינים אלו לעבודת ה' ולתורתו, כמו הרמב"ם ורמב"ן ז"ל

(133) משלי י"ד, כב.

(134) קידושין פב, א.

(135) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ספ"ט ס"ד.

וש"נ.

(136) אבות פ"ב מי"ב.

(137) מגילה ו, ריש ע"ב.

(138) ראה גם תו"מ חע"ב ע' 145. וש"נ.

(139) פרשתנו יג, יז.

המעשה בפועל. וכמו בנוגע לגיור, שצ"ל מילה וטבילה וקרבן 35, והרי בזמן הזה שאי אפשר להקריב קרבן, נעשה ענין הגירות בשלימות גם ללא קרבן (שהרי ענין הגיור שנאמר בתורה הוא "לדורותיכם" 36, והתורה היא נצחית 37), ואעפ"כ, כשיבנה ביהמ"ק יצטרכו הגרים להביא גם קרבן 38. וע"ד שמצינו 39 שרבי ישמעאל כתב על פנקסו לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה].

ונוסף לזה: כיון שמצות לימוד התורה היא מהמצוות התלויות בדיבור, הרי הדיבור עצמו הוא המעשה שבדבר.

ובכן: בנוגע למבצע תורה — צריך לפעול על עצמו וגם על הזולת לקבוע עתים לתורה, ועד לאופן דתורתו אומנתו, והיינו, שגם מי שלומד רק במשך זמן מסויים ביום, ואילו במשך שאר כל היום עסוק בפרנסתו כו', הנה בשעה שלומד, צריך להיות הלימוד באופן של קביעות — "תורתך קבע" 40, ועד לאופן דתורתו אומנתו. ובפרט עי"ז שלומד ענין בתורה בעל"פה, שאז נשאר הענין חקוק אצלו במוח הזכרון 41, אפילו בשעה שישן, ועאכ"כ בשעה שהוא ער, שיכול להזכר בזה בכל עת שירצה.

ועד"ז בנוגע לשאר המבצעים:

מבצע תפילין — הנחת תפילין במעשה בפועל, כולל גם הכוונה דשעבוד הלב והמוח 42, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולת.

מבצע מזוזה — לקבוע מזוזה כשרה בכל פתח בבית, שע"ז נעשה הענין ד"שומר דלתות ישראל" 43, באופן ש"ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם" 44, וכפי שרואים בפועל גודל ההתעוררות בנוגע למבצע מזוזה, כך, שנקל יותר לפעול זאת.

מבצע צדקה — לעורר על נתינת צדקה בפועל ממש, וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בסידור 45 על הפסוק 46 "צדיק ה' בכל דרכיו", גודל הענין שנפעל ע"י צדקה (לא רק ברוחניות, אלא גם) בגשמיות, בכסף וזהב כפשוטם.

(35) רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ג ה"א"ד וש"נ.

— מכריתות ט, א. (42) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סכ"ה ס"א.

(36) פרשתנו טו, טו.

וש"נ.

(37) תניא רפ"ז.

(38) רמב"ם שם ה"ה.

(39) שבת יב, ב. וראה גם תו"מ חס"ד.

ריש ע' 263. וש"נ.

(40) אבות פ"א מט"ו. וראה לקו"ש ח"יז.

(41) תהלים קכא, ח.

(42) עם דא"ח — נה, ג [פט, ד] ואילך.

(43) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"י"א.

(44) שם קמה, יז.

וכן הענין דבית מלא ספרים — לא רק בפנימיות הענינים, כפי שמבאר הצמח צדק⁴⁷ ש"ספרים" קאי על עשר ספירות דאצילות, אלא ספרים כפשוטם, שהבית כולו נעשה ממולא בתוכנם של הספרים, והיינו, שגם אם הספרים הם מעט בכמות, הרי כיון שהם נעשים ענין עיקרי בבית, ושאר כל עניני הבית טפלים אליו, נמצא שהבית כולו מלא בספרים (וכמו בנוגע ללימוד התורה, שגם כאשר זמן הלימוד הוא מועט, הרי זה נעשה ענין עיקרי וקבוע לגבי כל שאר היום שעוסק במלאכה באופן ד"מלאכתך עראי"⁴⁸, כך, שהיום כולו נעשה חדור בתורה).

ומעלה יתירה בענינים הנ"ל, שהמעשה בפועל הוא בענינים כלליים (ולכן גם הענין ד"מצוה גוררת מצוה"⁴⁸ הוא ביתר שאת וביתר עוז) — החל מענין התורה, וכן תפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"⁴⁹, וכן מזוזה, כמבואר בסידור⁵⁰ ששקולה כנגד כל המצוות (כמו ציצית), וכן צדקה ש"שקולה כנגד כל המצוות"⁵¹ ו"מקרכת את הגאולה"⁵² שלא לפי ערך שאר המצוות⁵³.

ועוד ענין בנוגע למזוזה, שע"פ מ"ש בתקו"ז⁵⁴ ש"מזוזה" אותיות "זז מות", מובן, שבמזוזה מודגש גם הענין ד"סור מרע"⁵⁵; וכאשר ישנו הענין ד"סור מרע", אזי נקל יותר להוסיף ב"עשה טוב"⁵⁵, שזהו כללות ענין מעשה המצוות, וכן בלימוד התורה, שזהו הקו השלישי ד"בקש שלום"⁵⁵, ובאופן שבכל ג' קוין הנ"ל ישנו גם העילוי שניתוסף ע"י ענין התשובה, כמבואר בלקו"ת פ' בלק⁵⁶.

ה. וזוהי כללות ההוראה מענין שילוח המרגלים — שהעבודה צריכה להיות במעשה בפועל:

ידוע⁵⁷ שהמרגלים לא רצו להכנס לארץ, כיון שלא רצו לפעול בעצמם ענין של ענוה ושפלות לירד לעולם המעשה, אלא רצו להשאר בעולם המחשבה או עכ"פ בעולם הדיבור.

ואע"פ שמשה רבינו הורה להם שצריך להכנס לארץ ושלח אותם וכו', והרי הם היו תלמידיו ושלוחיו של משה, דור דעה⁵⁸, "כולם אנשים

ולכאורה אינו מובן: מדוע הוצרך משה לשלוח מרגלים לתור את הארץ כו' — בה בשעה שכל עניניו של משה רבינו היו באופן שלמעלה מדרך הטבע, כמו במלחמת מדין שהיתה באופן ש"לא נפקד ממנו איש"¹²³, ועד להמבואר במדרשי חז"ל¹²⁴ שאם הכניסה לארץ ישראל היתה ע"י משה רבינו (ולא כפי שהיתה בפועל ע"י יהושע), היתה זו גאולה אמיתית ושלימה שאין אחרי גלות?

וידוע הביאור בזה¹²⁵ — שרצונו של הקב"ה שהכניסה לארץ תהי' בדרך הטבע דוקא, ע"י מלחמה טבעית כו', ובשביל זה יש צורך לשלוח מרגלים לתור את הארץ, לחקור ולברר כל פרטי הענינים שבה [הן הענינים הגלויים והן הענינים הנעלמים] — "הבמחנים אם במבצרים"¹²⁶ — כדי שיוכלו לפעול בכולם, שע"י ידעו מהי הדרך הטובה ביותר לכבוש את הארץ.

וזהו גם הביאור במ"ש¹²⁷ "שלח לך, לדעתך, אני איני מצוה לך": לכאורה אינו מובן: איך שייך אצל משה רבינו הענין ד"לדעתך" — בה בשעה שמשה רבינו הי' "עבד נאמן"¹²⁸, שכל מציאותו אינה אלא מציאות האדון, וכמבואר בהמשך תרס"ו¹²⁹ שיש אצלו כל הענינים של מדות ומוחין רצון ותענוג באופן נפלא, אבל כל ענינים אלו אינם שלו, אלא של האדון, היינו, שיש לו תענוג נפלא, אבל זהו תענוג האדון, ועד"ז בנוגע לכל שאר הענינים; וכן הוא גם ע"פ נגלה דתורה — "מה שקנה עבד קנה רבו"¹³⁰, ועד כדי כך, שאין זה באופן שתחילה קונה העבד ואח"כ קונה האדון, אלא שלכתחילה קונה האדון¹³¹, כיון שכל מציאות העבד היא מציאות האדון, וא"כ, איך שייך שיהי' אצל משה רבינו הענין ד"לדעתך"? אך הביאור בזה¹²⁵ — ע"פ האמור לעיל שרצונו של הקב"ה שהעבודה תהי' ע"פ דרך הטבע, שלכן צ"ל עניני העבודה גם מצד דעתו של האדם — "לדעתך", בכח עצמו כו', וזה גופא הוא חלק מהציווי ד"שלח", שיהי' באופן ד"שלח לך", "לדעתך".

טז. וכן הוא סדר העבודה בכל הענינים:

כתיב¹³² "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", והיינו, שהן אמת

(53) ראה תניא פל"ז.

(54) תכ"ב (סו, א).

(55) תהלים לד, טו.

(56) עג, ב ואילך.

(57) ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

(58) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדבר"ר פ"ט, ג.

וש"נ.

(47) אוה"ת קרח ע' תרסב.

(48) אבות פ"ד מ"ב.

(49) קידושין לה, א. וש"נ.

(50) עם דא"ח — שער החנוכה ערה

[תב], א.

(51) ב"ב ט, א.

(52) שם יו"ד, א.

(123) מטות לא, מט.

(124) ראה לקו"ש ח"כ ע' 230. וש"נ.

(125) ראה גם שיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון,

מבה"ח תמוז תשל"ב בתחלתה (תו"מ חס"ח

ע' 396 ואילך). וש"נ.

(126) פרשתנו יג, יט.

(127) ריש פרשתנו ובפרש"י.

(128) ראה בהעלותך יב, ז.

(129) ע' שיו [תכא] ואילך.

(130) פסחים פח, ב. קידושין כג, ב.

(131) ראה ח"י הרשב"א קידושין שם.

(132) פ' ראה טו, יח.

ישנה שליחות נפשית — כידוע שבלשון זה השתמש בעל הגאולה — לפרסם תוכן מכתב הנ"ל ע"ד ההתעסקות בחיזוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר, גם למי שאינו יודע אודות מכתב הנ"ל, ויתכן שאינו יודע לקרוא ללא נקודות... וגם אם יודע לקרוא, יתכן שלא יתעורר מזה כו', וצריך לעורר אותו כו'.

ועד שסוכ"ס יפעלו אצל כל בני הענין ד"בהעלותך את הנרות", שתהא שלהבת עולה מאליי, באופן ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות"¹¹⁵, ועי"ז מוסיפים על המאורות¹¹⁶ — באופן נעלה יותר מכמו ש"עולם על מילואו נברא"¹¹⁷, כפי שהי' קודם החטא, "בגן עדן מקדם"¹¹⁸. וכך נעשה עוד בימי הגלות האחרונים מעמד ומצב ש"לכל בני ישראל הי' אור במושבותם"¹¹⁹, ועד ש"לילה כיום יאיר"¹²⁰, כיון שמהפכים את הענינים הבלתי רצויים באופן ש"עת צרה גו' וממנה יוושע"¹²¹, מה"צרה" עצמה, שעושים ממנה "צרה", עי"ז שפועלים רצון ("רצה") חדש למעלה⁸⁷.

* * *

יד. ע"פ האמור לעיל ש"כל איש ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצות) לכו תמים עם ד' ותורתו", וצריך רק להסיר את הכיסוי כו' — נשאלת השאלה: מדוע תובעים לפעול על הזולת כו', דלכאורה, מהו הצורך בפעולה שלו על הזולת, בה בשעה שגם הזולת מצד עצמו "לכו תמים עם ד' ותורתו", ובודאי שהקב"ה — שאב אחד לכולנה¹²² — שעזר לו בעבודתו, יעזור גם לזולת להסיר בעצמו את הכיסוי כו', גם ללא הפעולה וההתעסקות שלו?! והמענה לזה — בהקדם הביאור בפרשת השבוע בענין שילוח המרגלים.

טו. בהתחלת הפרשה נאמר: "שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו'", "וישלח אותם משה גו' ויאמר אליהם גו' וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עלי' וגו'".

(115) ר"פ בהעלותך ובפרש"י.
 (116) ראה ד"ה בהעלותך את הנרות דיום ד' פ' בהעלותך, ט"ו סיון (לעיל ע'... ואילך.
 (117) תו"מ סה"מ סיון ס"ע שסח ואילך). וש"נ.
 (118) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.
 (119) נוסח ברכת אירוסין ונשואין. וראה גם תו"מ חס"ב ריש ע' 133. וש"נ.
 (120) בא יו"ד, כג.
 (121) תהלים קלט, יב.
 (122) ירמ' ל, ז. וראה שיחת יום ד' פ' בהעלותך, ט"ו סיון בתחלתה (לעיל ע'...).

גו'⁵⁹ — הנה על זה אמרו⁶⁰ "אל תאמין בעצמך כו'", ולא לחשוב שכיון שהוא שלוחו של משה, לכן יכול לערב את מציאותו ולעשות כפי רצונו והבנתו כו', כי, כאשר מערב את מציאותו, אזי מתערב גם ענין הישות והחומריות וכו', ועד — כפי שרואים מה שאירע אצל המרגלים, שקלקלו לא רק לעצמם, אלא לכל בני, שנגזרה עליהם הגזירה וכו'.

וזוהי ההוראה בנוגע לפועל:

כשאומרים ליהודי שצריך לצאת לרחוב ולפעול על יהודי נוסף לקבוע עתים לתורה וכו' — אזי עלול לטעון שהוא אדם ששייך לעולם המחשבה, לעסוק בלימוד התורה בענינים עמוקים כו', ומה לו וליציאה לרחוב לחפש יהודי לפעול עליו כו', בה בשעה שבאותו זמן יכול לישוב ולעסוק בתורה לעצמו!

אך על זה אומרים לו, שיש זמן שמשה רבינו בא ואומר, שעכשיו התפקיד הוא לצאת החוצה ולפעול על הזולת!

ומה שטוען שזהו ביטול תורה — הנה על זה אומרים לו: "פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה"⁶¹, והיינו, שהתורה עצמה אומרת שזהו "ביטולה של תורה", ואעפ"כ, הרי זה פועל את יסוד וקיום התורה, ולא רק בנוגע לזולת, אלא גם בנוגע לעצמו, כמובן ממארז"ל⁶² "הרבה למדתי וכו' ומתלמידי יותר מכולן".

ולכן, צריך להשתדל לצאת החוצה ולפעול על הזולת בכל ענינים הנ"ל, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

ומובן, שכדי שהפעולה על הזולת תהי' בשלימות, צריך לפעול על עצמו בענינים אלו בשלימות יותר, שהרי הזולת טוען שמספיק עבורו לעשות רק חלק ממה שעושה זה שפועל עליו, וא"כ, כדי לפעול על הזולת לקיים מצוה בהידור, צריך הוא בעצמו לקיים המצוה באופן של "מהדרין"⁶³ מן המהדרין⁶⁴.

ועי' הפעולה בהפצת התו"מ צ בכל מקום, ממהרים ופועלים קיום היעוד⁶⁵ "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

(59) פרשתנו יג, ג.
 (60) אבות פ"ב מ"ד.
 (61) מנחות צח, סע"א ואילך. וראה כש"ט
 (62) מלכים בסופן.
 (63) שבת כא, ב.
 (64) חסר קצת (המו"ל).
 (65) ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם הלי סל"ד.
 (66) תענית ז, א. וש"נ.

ו. נוסף על החשיבות שבכל עניני המבצעים הנ"ל מצד עצמם, שזהו ענין שישנו בכל הזמנים — ניתוסף בזה עתה הדגשה מיוחדת שיש בהם סגולה לשמירה, הגנה והצלה כו'.

ובהקדמה:

יש שחושבים, שכיון שמרבים לדבר בנוגע לענין המבצעים, ותובעים, וגם מבקשים בתחנונים כו', לעסוק ולפעול בכל ענינים אלו — אזי משמעות הדברים, שצריך לחיות בחד כו', בגלל שזהו מעמד ומצב שדורש שמירה והגנה כו'.

ולכן יש צורך להבהיר, שהכוונה בכל ענינים אלו היא — לא באופן שיש ענין בלתי רצוי ח"ו שצריך למנוע ולהתגונן מפניו כו', אלא כיון שזהו ענין של הגנה שנעשה ע"י תורתו ומצוותיו של הקב"ה, הרי זה באופן ש"כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך (וטעם הדבר) כי אני ה' רופאך"⁶⁶, והיינו, שהרפואה של הקב"ה (שמקדים רפואה למכה⁶⁷) היא באופן שמלכתחילה אין ענין של מחלה כו'.

ובזה גופא — לא זו בלבד שהענין הבלתי-רצוי לא בא לידי פועל, אלא אינו גם בדיבור, ואפילו לא במחשבה, ובלשון המגילה⁶⁸: "ישוב מחשבתו הרעה גו'", היינו, שמתבטל אפילו ענין של מחשבה רעה, שאפילו לא יחשבו להרע ח"ו לבנ"י, אלא אדרבה — יחשבו רק איך אפשר להיטיב לבנ"י.

והענין בזה:

לכאורה אינו מובן: כיון שזוהי רק מחשבה שלא באה לידי דיבור ומעשה, א"כ, למי איכפת שפלוני חושב דבר רע, שיהי צורך לבטלה?! ולאידך גיסא, כיון שמדובר אודות מישהו שצריך להזהר ממחשבתו הרעה, כיצד יכולים לפעול ביטול מחשבתו הרעה?!

והביאור בזה — ע"פ תורת הבעש"ט הידועה⁶⁹ שכל דבר הוא בהשגחה פרטית וצ"ל בו תועלת כו', ולכן, כל זמן שיש בעולם אפילו מחשבה לעשות היפך הטוב, שמזה יכול להשתלשל ולבוא למעשה כו', הרי זה ענין בלתי-רצוי שיש לבטלו מכל וכל.

וענין זה נוגע לכל אחד מישראל, כיון שבכחו ויכלתו לפעול זאת ע"ז שמוסיף בעניני טוב וקדושה שמאירים את העולם,

(66) בשלח טו, כו.
(67) ראה מגילה יג, ב.
(68) אסתר ט, כה.
(69) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך.
סרכ"ג ואילך. וש"נ.

המצות) לכו תמים עם ד' ותורתו" — וכמ"ש¹⁰³ "אני ישנה (בגלותא, אבל) ולבי ער", להקב"ה לתורתו ומצוותיו, להיותו בן אברהם יצחק ויעקב, ונשמתו היתה במעמד הר סיני יחד עם כל בני"י בשעה שהכריזו "נעשה ונשמע"¹⁰⁴, וגם אליו נאמר — באופן ד"פנים פנים דיבר ה' עמכם"¹⁰⁵ — "אנכי הוי' אלקיך"¹⁰⁶, היינו, ש"אנכי מי שאנכי", "דלא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל כו"¹⁰⁷, נעשה "אלקיך", "כחך (שהרי אלקים פירושו בעל הכחות¹⁰⁸) וחיותך"¹⁰⁹, כך, שזוהי מציאותו האמיתית, אלא שאין זה בגילוי, בגלל שיש דבר שמכסה ומסתיר על זה, ויש צורך להסיר את הכיסוי [בתחילה — קודם שיודע שיש דבר שמכסה על מציאותו האמיתית — ע"י העזר של הזולת, ולאחרי שיודע כו' — שוב אינו זקוק לסיוע של הזולת, אלא ביכלתו להסיר את הכיסוי בעצמו], ואז תתגלה מציאותו האמיתית.

ולכן, "אל תבט אל מראהו"¹¹⁰ — גם אם הוא כזה שאפילו רבי אליעזר אומר עליו "כמה מכוער אותו האיש כו"¹¹¹, כיון שגם לאחרי שחיפש כו' לא הי' יכול למצוא בו שום מעלה, מלבד העובדה שישנו ה"אומן שעשאני", ובלשון רבינו הזקן בתניא¹¹² בפירוש מארז"ל¹¹³ "אוהב את הבריות": "בריות בעלמא",

ולא זו בלבד שגם אותו צריכים לקרב לתורה, אלא שגם ממנו נדרש שסוכ"ס יעסוק בהרצת התורה והחזקת היהדות, באופן ד"כי תצא למלחמה על אויבך".

ומה שטוען שלעת-עתה הוא במעמד ומצב בלתי רצוי כו' — הנה אדרבה: "ושבית שבינו", והיינו, שסוכ"ס יתעלו כל הענינים הבלתי רצויים שהיו אצלו בעבר, ועד לאופן ש"זדונות נעשו לו כזכיות"¹¹⁴, שע"ז יהיו אצלו ריבוי זכיות, כך, שה"שבי" יהי' באופן של עשירות ("גאָר אַ רייכער שבי"!).

יג. וההוראה בנוגע לפועל:

(103) שה"ש ה, ב. וראה זח"ג צה, א. ראה. תו"מ סה"מ חשון ע' רסח. סיון ע' שהש"ר עה"פ. שלח. ועוד.
(104) משפטים כד, ז. וראה שבת פח, א. (110) לשון הכתוב — שמואל-א טז, ז.
(105) ואתחנן ה, ד. (111) תענית כ, ריש ע"ב. וראה גם תו"מ
(106) יתרו כ, ב. חס"ה ע' 70 הערה 18. וש"נ.
(107) לקו"ת פינחס פ, סע"ב. (112) פל"ב.
(108) ראה שו"ע או"ח ס"ה. (113) אבות פ"א מי"ב.
(109) ראה לקו"ת במדבר טז, סע"ד. ר"פ (114) יומא פו, ב.

— לא בשביל עצמה, שהרי הנשמה אינה צריכה תיקון, אלא כדי לברר את נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם⁹⁸, לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁹⁹, ולכן צריך לצאת ממעמדו ומצבו ולפעול בעולם באופן ד"כי תצא למלחמה", אלא שיציאתו למלחמה היא באופן ד"על אויבך", שאז לא יצטרך למלחמה בפועל, כנ"ל.

יב. אמנם, יש מי שטוען, שהוא במעמד ומצב ירוד שאינו שייך לפעול על הזולת, ודיו שיפקיע את עצמו, ותפסת מרובה לא תפסת וכו'.

ועל זה באה ההוראה משבת מברכים חודש תמוז:

ובהקדמה — שאצל כל הנאספים כאן מזכיר חודש תמוז לכל לראש את חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז (וזאת — עוד כשנמצאים לפני ר"ח תמוז, בשבת מברכים החודש, לפני ג' תמוז, ועאכו"כ לפני י"ב-י"ג תמוז).

ובכן: ידוע מ"ש בעל הגאולה במכתבו מיום ט"ו סיון¹⁰⁰ [שבו היתה התחלת המאסר כו', במעמד ומצב שפחדו מעונש חמור, כפי שאכן נכתב בפועל גזר דין של עונש חמור כו'¹⁰¹, ובזה מודגש שגם כשנמצאים במצב הכי קשה כו', לא מתפעלים כו', ובטוחים שבודאי יהי' ענין הגאולה כו']. "לא אותי בלבד גאל הקב"ה... כי אם גם את כל מחבכי תורתנו הק', שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה, כי כל איש ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצות) לכו תמים עם ד' ותורתו".

וממשיך בנוגע ליום י"ב תמוז, ש"ראוי הוא לקובעו ליום התוועדות והתעוררות לחיזוק התורה והיהדות בכל אתר ואתר לפי ענינו... להוסיף אומץ בהרבצת התורה והחזקת היהדות וכו'", כולל גם לימוד התורה ברכים, וגם פנימיות התורה כו'.

והגע עצמך:

מדובר אודות מי ש"בשם ישראל יכונה", שזוהי דרגא שלמטה אפילו מ"ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא¹⁰², שנקרא בשם ישראל, ואילו הוא, כששואלים אותו מה שמו שבו קוראים אותו לתורה, אומר, שהשם "ישראל" אינו שמו האמיתי, אלא כינוי בלבד.

ואעפ"כ, גם אליו שייכת הגאולה דיי"ב תמוז, כיון שלאמיתו של דבר, "כל איש ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום

(98) תניא פל"ז (מח, ב).
 (99) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (100) אג"ק שלו ח"ב ע' פ ואילך. וש"נ.
 (101) ראה גם תו"מ חע"א ע' 112. וש"נ.
 (102) סנהדרין מד, רע"א.
 (98) תניא פל"ז (מח, ב).
 (99) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (100) אג"ק שלו ח"ב ע' פ ואילך. וש"נ.
 (101) ראה גם תו"מ חע"א ע' 112. וש"נ.
 (102) סנהדרין מד, רע"א.
 ובכ"מ.

כידוע מאמר הצמח צדק⁷⁰: "אנן פעלי דיממא אנן"⁷¹, היינו, שהענין שלנו הוא להאיר בעולם — "יממא", ובאופן של פעולה — "פעלי דיממא", כפי שמבין בן חמש שאין זו עשי' סתם, מעשה זוטרת, אלא מעשה ופעולה ממש כו',

ועי"ז פועלים שמתבטלת "מחשבתו הרעה", ועד שפועלים ש"את רוח הטומאה (לא רק טומאה בפועל, אלא אפילו רוח הטומאה) אעביר מן הארץ"⁷².

ז. ובפרטיות יותר — בנוגע לענין השמירה וההגנה שע"י מבצעים

הנ"ל:

בנוגע לתורה — איתא במדרש⁷³ על הפסוק⁷⁴ "רב לכם טוב את החר הזה פנו לכם צפונה", "אם ראיכם אותו (את עשו) שמבקש להתגרות בכם... הצפינו עצמכם ממנו... ברחו לתורה כו'".

וההסברה בזה — ע"פ מ"ש במדרש⁷⁵ על הפסוק⁷⁶ "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו", "בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות, אין הידיים ידי עשו", והיינו, שלא זו בלבד ש"אין ידי עשו שולטות", אלא שמבטלים הענין ד"ידי עשו" לגמרי, ולא רק בנוגע למעשה ודיבור, אלא גם בנוגע למחשבה.

ובנוגע לתפילין — כמ"ש⁷⁷ "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", "אלו תפילין שבראש"⁷⁸.

וכן בנוגע למזוזה, "זו כו'", שעל ידה זזים כל הענינים הבלתי-רצויים, ועד שכאשר הצד שכנגד רואה מזוזה על הפתח אזי הוא בורח כו'⁷⁹.

ח. ובהמשך להמדובר לעיל⁸⁰ שענין התפילין הוא ע"ד "כובע מתכת" שחובש איש צבא כדי להגן על ראשו, יש להוסיף שכן הוא גם בנוגע לענין התורה — שע"פ מ"ש בגמרא⁸¹ ש"דברי תורה קולטין", נמצא, שענין התורה הוא כמו "מקלט" שבו מתחבאים ("הצפינו עצמכם") בעת המלחמה (ואדרבה, כמו כל הענינים ש"נשתלשלו מהן"⁸² — נשתלשל ענין המקלט בגשמיות מענין המקלט ברוחניות, שהו"ע התורה).

(70) סה"ש תרצ"ו ע' 25 [26]. וש"נ.
 (71) עירובין סה, א.
 (72) זכרי' יג, ב.
 (73) דב"ר פ"א, יט.
 (74) דברים ב, ג.
 (75) ב"ר פס"ה, כ.
 (76) תולדות כז, כב.
 (77) תבוא כת, יו"ד.
 (78) ברכות ו, א. וש"נ.
 (79) ראה זח"ג רסו, א. זהר חדש רות פד.
 (80) שיחת ש"פ במדבר סט"ז (לעיל ע' ואילך). וש"נ.
 (81) מכות יו"ד, א.
 (82) תניא רפ"ג.

ויתירה מזה — שיש מעלה בתורה גם לגבי תפילין: ובהקדים שמצינו בספר חרדים השייכות של פרטי המצוות לפרטי האברים שבאדם, שמזה מובן, שהשמירה שע"י התפילין שבראש קשורה במיוחד עם הגנת הראש.

ובזה יש עילוי נוסף בשמירה שע"י התורה — שהיא כמו מקלט שמגין לא רק על הראש, אלא גם על כל הגוף, וכמבואר בחסידות⁸³ שתורה היא כמו בית שמקיף על האדם כולו וכל עניניו, ומגין עליו — כלשון הכתוב⁸⁴: "למחסה ולמסתור מזרם וממטר", ועד שנוגע לשלימות האדם, שכל מי שאין לו בית אינו אדם⁸⁵.

וכאמור, שענין זה הוא באופן שמלכתחילה "לא אשים עליך", היינו, שאין הכוונה שכאשר הגוי יורה חץ, אזי הכובע או המקלט מגין ושומר עליו, אלא שבידעו שיש כובע ומקלט כו', אזי מלכתחילה אינו יורה כו'.

וכיון שכן, הרי אין מקום לענין של פחד כו', ובלשון הכתוב בפרשת השבוע⁸⁶: "סר צלם מעליהם וה' אתנו אל תיראום", ואדרבה: "ויראו ממך"⁸⁷.

* * *

ט. בהמשך להמדובר לעיל אודות ענין השמירה וההגנה שע"י המבצעים, יש להוסיף ולהבהיר, שההתעסקות במבצעים הנ"ל צריכה להיות גם בשעה שמתחילה עכשיו תקופה של מנוחה בעזה"י.

וכפי שרואים בהנהגת אנשי הצבא, שלא ממתנינים עד שיבוא מעמד ומצב בלתי-רצוי ח"ו שאז יפעלו בעניני הגנה ע"י כלי נשק כו', אלא תמיד, גם בזמן של מנוחה, עומדים בכל התוקף עם כלי הנשק כו' מוכנים להגן, ואדרבה: ע"ז פועלים שמלכתחילה לא יגיע מעמד ומצב שיהי צורך בענין של מלחמה כו'.

י. וכללות הענין בזה — בנוגע למלחמה הרוחנית שישנה תמיד אצל כל אחד מישראל, "צבאות ה'"⁸⁸, שעז"נ⁸⁹ "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי"ו":

(83) ראה לקו"ת ואתחנן יו"ד, א. המשך
מים רבים תרל"ו בסופו (פ"ר ואילך).
(84) ישע"י ד, ו.
(85) ראה יבמות סג, א ובתוס'. וראה גם
ת"מ חס"ו ע' 112. וש"נ.
(86) יד, ט.
(87) חסר הסיום (המו"ל).
(88) בא יב, מא.
(89) ר"פ תצא.

בפסוק זה לא נזכר כלל אודות המלחמה עצמה, אלא רק אודות היציאה למלחמה, שצריכה להיות באופן ד"על אויבך", היינו, שכבר בצאתו למלחמה צריך לידע שאין זה באופן שיש שני צדדים שוים שנלחמים זב"ז, אלא הוא מלכתחילה למועלה לגמרי מ"אויבך"⁹⁰, ועד שאינו נחשב למציאות כלל לגביו,

— ומה שנקרא בשם "מלחמה", אין זה בגלל שיש לאויב כח וחוזק כמותו, אלא רק בגלל שהוא אויב ושווא, וע"ד מ"ש"י" כי תראה חמור שונאך (שלכן) רובץ תחת משאו", והיינו, שאין לו כח וחוזק מיוחד, אלא רק "רובץ תחת משאו" (כידוע תורת הבעש"ט בזה"ע) — ואז לא יצטרך כלל למלחמה בפועל, אלא מלכתחילה "ונתנו ה' אלקיך בידך", "ונתנו" דייקא, ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"⁹¹, ועד "ושבת שבי"ו", שהו"ע העלאת ניצוצות הקדושה שנפלו בלעו"ז כו'.

יא. אבל צריך להיות הענין ד"כי תצא" — לצאת מד' אמותיו, ד' אמות של קדושה, ולפעול על יהודי נוסף שנמצא בחוץ כו', ועד לפעולה בבירור חלקו בעולם וכללות העולם:

יהודי יכול לטעון, שמספיק הענין של יציאת הנשמה ממעמדה ומצבה שהיתה חצובה מתחת כסא הכבוד⁹², ולמעלה יותר, ומשם ירדה למטה כו'; ודי בכך שבהיותה למטה תשאר הנשמה באותו מעמד ומצב כפי שהיתה למעלה — ע"ד שנאמר גבי משה רבינו: "משה משה לא פסיק טעמא בגווייהו"⁹³, שגם בהיותו למטה ה' באותו מעמד ומצב כמו בעולם האצילות⁹⁴ (אלא שבשעה שנצטווה "בא אל פרעה", ובאופן שפרעה יוכל לשמוע את דבריו וכו' — הוצרך לירד ממדרגתו כו', שהרי אם פרעה ירגיש הגילוי דאצילות, אזי יתבטל ממציותו!).

ובפרט כשאומרים לו "כי תצא למלחמה" — טוען, שמטבעו ורגילותו (שהרגל נעשה טבעי⁹⁵) הוא איש מנוחה, ולא הורגל בענין של מלחמה, ומדוע תובעים ממנו לצאת למלחמה?!

ועל זה אומרים לו, שתכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה היא

(90) ראה לקו"ת תצא לו, רע"א. ובכ"מ.
(91) משפטים כג, ה.
(92) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' שכה. נעתק ב"היום יום" כח שבט. וראה
כש"ט בהוספות סכ"א. וש"נ.
(93) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.
(94) זח"ג כט, ריש ע"ב. וראה הנסמן
בנצו"ז לזח"א קיג, א.
(95) זח"ג קלה, א (באד"ר). וראה תו"א
משפטים עה, ג. ובכ"מ.
(96) ראה לקו"ת נצבים מט, ב. ובכ"מ.
(97) ראה שבילי אמונה נ"ד ש"ב. שו"ת
הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספי"ד. פט"ו (כא),
(א). פמ"ד (סג, ב).